

Evropski zeleni načrt

NI ŠE PREPOZNO

Močna gospodarska osnova je ključnega pomena za konkurenčnost in blaginjo Evrope, njeno vlogo na svetovni ravni in ustvarjanje delovnih mest. Glede na to, da se globalno okolje spreminja zaradi tehnoloških izzivov, ustvarjanja varnosti in trajnosti, je potrebna prilagoditev evropskega gospodarstva.

V primerjavi z drugimi deli sveta ima Evropa resnično uveljavljen zakonodajni okvir z dolgoročnimi cilji politike in zanesljivimi podatki o različnih temah: od emisij toplogrednih plinov in zavarovanih območij do kakovosti zraka in odlaganja

dr.
Ivana Gudelj

“Včeraj je minil. Jutri še ni prišel. Imamo samo danes. Torej ukrepajmo.”

Mati Tereza

komunalnih odpadkov. Razpoložljivi podatki kažejo na napredek na nekaterih področjih, pa tudi na zaskrbljujoče trende. Ko gre za blažitev podnebnih sprememb, so članice Evropske unije uspele zmanjšati emisije toplogrednih plinov in bodo dosegle kratkoročne cilje. Vendar pa dolgoročni cilji zahtevajo večje zmanjšanje emisij in bistveno hitrejšo dinamiko.

Pomemben trenutni izziv je, kako spodbuditi hitrejšo zmanjšanje emisij in doseči podnebno nevtralnost, zlasti glede na to, da nekateri sektorji, kot je promet, težko dosežejo kakršnokoli zmanjšanje. Podnebne spremembe vplivajo in bodo čedalje bolj vplivale na Evropo in postavlja se vprašanje, ali so sprejeti zadostni ukrepi za prilagajanje in pripravo?

Kljub vsem trenutnim prizadevanjem se degradacija okolja in izguba biotske raznovrstnosti nadaljujeta. Dolgoročne ocene, ki temeljijo na trenutnih politikah in praksah, niso obetavne. Sistemi porabe in proizvodnje še naprej ustvarjajo netrajnostne pritiske za kopenske in vodne ekosisteme v Evropi in svetu. Različna onesnaževala se sproščajo v ozračje, vodo in tla, kjer se kopičijo s pomembnimi negativnimi učinki na ekosisteme. Kljub izrazitemu izboljšanju kakovosti zraka v Evropi v zadnjih desetletjih se ocenjuje, da onesnaževanje zraka v Evropi ostaja vzrok za veliko število prezgodnjih smrti.

Čeprav ima Evropa zagotovo najboljšo zakonodajo na področju varstva okolja po vsem svetu, je vprašanje tudi izziv: kaj je še treba storiti za zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti, nadaljnje izboljšanje kakovosti zraka in zmanjšanje škodljivih učinkov na zdravje ljudi?

ZELENA, KLIMATSKO-NEVTRALNA IN SOCIALNA PRAVIČNA EVROPA

Evropa potrebuje trajnost ob sprejemanju sprememb, ki so posledica prehoda na zeleno gospodarstvo, kar zagotavlja, da nihče ne bo zapostavljen. Glede na to, da so učinki podnebnih sprememb vse bolj razširjeni, je treba nujno pospešiti prizadevanja za uspešno obvladovanje te eksistencialne grožnje. EU lahko pri tem prevzame vodilno vlogo z uvedbo temeljne preobrazbe gospodarstva za doseganje podnebne nevtralnosti. To bo treba storiti na socialno pravičen način ob upoštevanju posebnosti posameznih okoliščin.

Uspeh prehoda na zeleno gospodarstvo bo močno odvisen od mobilizacije zasebnih in javnih naložb, vzpostavitve učinkovitega krožnega gospodarstva in integriranega evropskega energetskega trga, ki zagotavlja trajnostno, varno in cenovno dostopno energijo ob polnem spoštovanju pravice državljanov EU, da razpršijo svoje vire energije.

Prehod v bolj zeleno, pravičnejšo in bolj trajnostno prihodnost pomeni velike kratkoročne stroške in izzive. Zato je pomembno natančno spremljati ta prehod in vsem skupnostim in posameznikom omogočiti, da se prilagodijo novemu, trajnostnemu družbenemu konceptu.

AMBICIOZEN KORAK JE IZVEDLJIV

Evropejci so pripravljeni na bolj ambiciozne nadaljnje korake. Evropska javnost vse bolj zahteva ukrepanje na področju podnebnih sprememb in trajnosti. Mladi v tem okviru protestirajo po Evropi, skupaj s starši in starimi starši. Glede na takšno javno podporo se pričakuje, da se bo evropska politika v naslednjih mesecih in letih osredotočila na ta vprašanja. Nova sestava Evropskega parlamenta je odraz teh zahtev javnosti, enako lahko rečemo tudi za program Ursule von der Leyen, nove predsednice Evropske komisije, z naslovom »Ambicioznejša unija«.

Doseganje glavnih ciljev politike na evropski, nacionalni in celo mestni ravni ter uresničevanje Evropskega zelenega načrta pomeni celovit pregled in prenovo ključnih sistemov - načina, na katerega se potuje, proizvaja in uporablja energija ter pridelava in porabi hrana. V Evropi je mogoče najti številne dobre primere inovativnih idej in politik. Čas je za izboljšanje in pospešitev delovanja. Glede na izjemno javno podporo je zdaj edinstven čas za sprejem odločilnih ukrepov, potrebnih da Evropa začne stopati po poti trajnosti, oziroma za:

- pridelavo hrane brez ogrožanja okolja ob hkratni podpori preživetja podeželskih skupnosti,
- doseganje pravičnega prehoda in zagotavljanje, da nihče ne bo spregledan,
- preusmeritev javnih in zasebnih sredstev iz naložb v dejavnosti, ki povzročajo degradacijo okolja, izgubo biotske raznovrstnosti in krepitev podnebnih sprememb, v dejavnosti, ki spodbujajo trajnost.

TRAJNOSTNA PRIHODNOST JE (ŠE) DOSTOPNA

Doseganje evropske vizije trajnosti z nizkimi emisijami ogljika je še vedno mogoče, a poročilo EEA v tem okviru poudarja sedem ključnih področij, združljivih z Zelenim načrtom, v sklopu katerih so potrebni odločilni ukrepi, da bi se Evropa vrnila na pravo pot k doseganju svojih ciljev za leti 2030 in 2050. To so naslednji cilji.

1. Izkoristiti neizpolnjen potencial obstoječih politik varstva okolja. Popolno izvajanje obstoječih politik bi močno prispevalo k doseganju okoljskih ciljev Evrope do leta 2030.
2. Sprejeti trajnost kot okvir oblikovanja politike. Razvijanje dolgoročnih okvirov politike z zavezujočimi cilji, začenši s prehranskim sistemom, kemikalijami in rabo zemljišč - usmerjalo se bo tudi dosledno ukrepanje na vseh področjih politike in v družbi.
3. Prevzeti vodilno vlogo v mednarodnih dejavnostih, katerih cilj je doseči trajnost. EU lahko svoj močan diplomatski in gospodarski vpliv uporabi za spodbujanje ambicioznih sporazumov na področjih, kot sta biološka raznolikost in uporaba virov.
4. Spodbujati inovacije v celotni družbi. Sprememba trenutne smeri bo v veliki meri odvisna od nastanka in širjenja različnih oblik inovacij, ki lahko spodbudijo nove načine razmišljanja in življenja.
5. Povečati naložbe in preusmeriti finančni sektor za podporo trajnostnim projektom in podjetjem. To zahteva vlaganje v prihodnost z uporabo javnih sredstev za spodbujanje inovacij in rešitev, ki temeljijo na spoštovanju narave, nabavi virov na trajnosten način in podpori prizadetih sektorjev in regij. Prav tako pomeni vključitev finančnega sektorja v trajnostne naložbe z izvajanjem in nadgradnjo Akcijskega načrta EU za trajnostno financiranje.
6. Upravljalni s tveganji in zagotoviti socialno pravičen prehod. Za uspešno obvladovanje prehoda na trajnostne sisteme bodo družbe morale sprejeti potencialna tveganja in kompromise, izkoristiti morebitne priložnosti in oblikovati načine za njihovo usmerjanje. Pri tem imajo politike EU in njenih držav članic ključno vlogo pri doseganju »poštene tranzicije«, v kateri nihče ne bo zapostavljen.
7. Razširiti znanja in spretnosti. To vključuje boljše razumevanje sistemov, ki krepijo okoljske pritiske, načine za doseganje trajnosti, obetavne pobude in ovire za spremembe. Obvladovanje hitro spreminjajočega se sveta zahteva pridobitev večščin, ki jih bomo dosegli z vlaganjem v izobraževanje in spretnosti. ■

Članek je pravzaprav nadaljevanje članka z naslovom »Velik korak do trajnostnega razvoja« iz prejšnje številke revije EGES.